

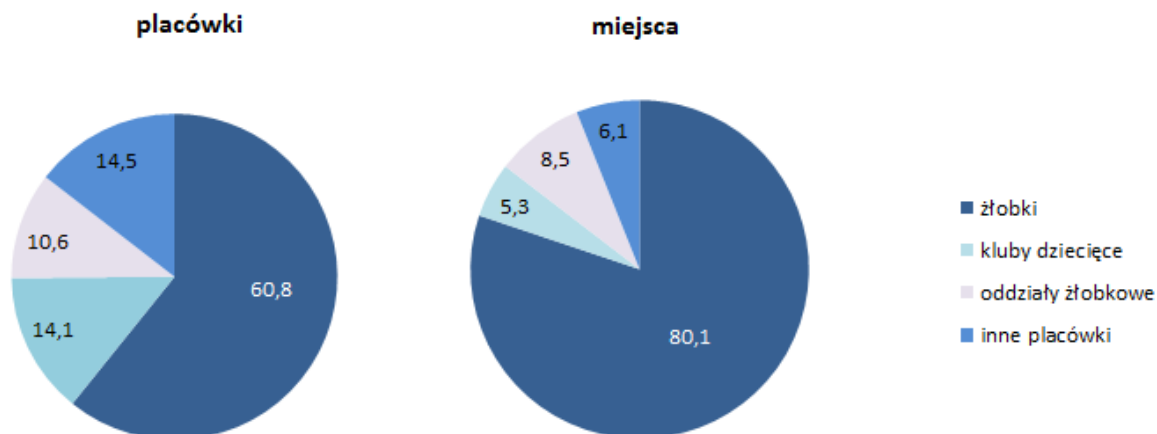
Notatka informacyjna

Żłobki i kluby dziecięce w 2012 r.

W pierwszym kwartale bieżącego roku GUS zrealizował badanie „Żłobki i kluby dziecięce” dotyczące działalności instytucjonalnych form opieki nad dziećmi do lat 3 w Polsce w 2012 roku. Jego wyniki wskazują, że po ponad półtorarocznym okresie obowiązywania ustawy¹ regulującej na nowo formy i zasady opieki nad dziećmi do lat 3, na koniec 2012 r. działało 1 150 takich placówek, tj. o 225 więcej (24,3%) niż w roku 2011.

Według stanu na 31 grudnia 2012 r., zbadane placówki – żłobki, oddziały żłobkowe, kluby dziecięce i inne placówki² dysponowały łącznie 50,0 tys. miejsc, tj. o 7,7 tys. miejsc więcej niż w 2011 r. Strukturę placówek i miejsc w placówkach przedstawia wykres 1.

Wykres 1. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 w 2012 roku (w %)
Stan w dniu 31 XII

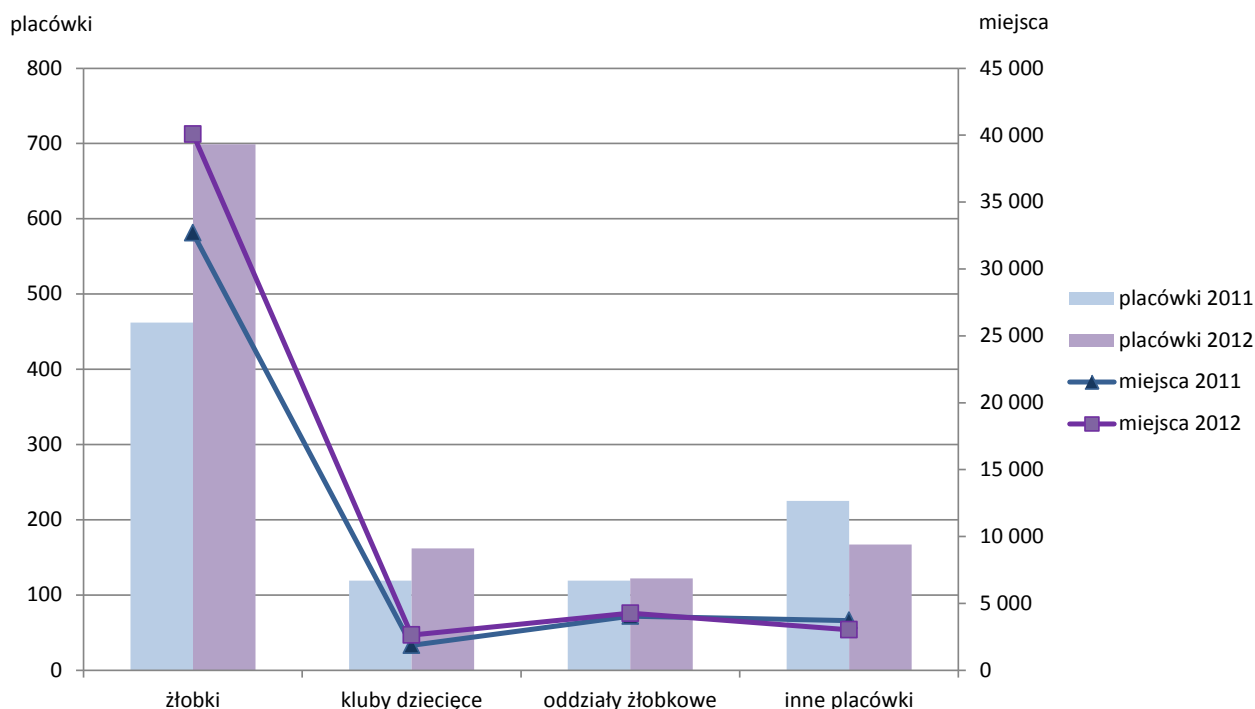

W stosunku do roku 2011, w roku 2012 wzrósł udział żłobków w strukturze placówek opieki nad dziećmi z 50% do 61%, a w strukturze miejsc z 77% do 80%. Przyrost zarówno liczby placówek, jak i liczby miejsc dokonał się dzięki żłobkom – wzrost liczby placówek o 237 i miejsc o 7,4 tys.

¹ Ustawa z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2011 r. Nr 45, poz.235), obowiązująca od 4 kwietnia 2011r. Na mocy Ustawy, żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie pieczę nad działalnością regulowaną niniejszą ustawą sprawuje Minister Pracy i Polityki Społecznej.

² Podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi, nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie wspomnianej ustawy.

**Wykres 2. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3 w 2011 i 2012 roku
Stan w dniu 31 XII**

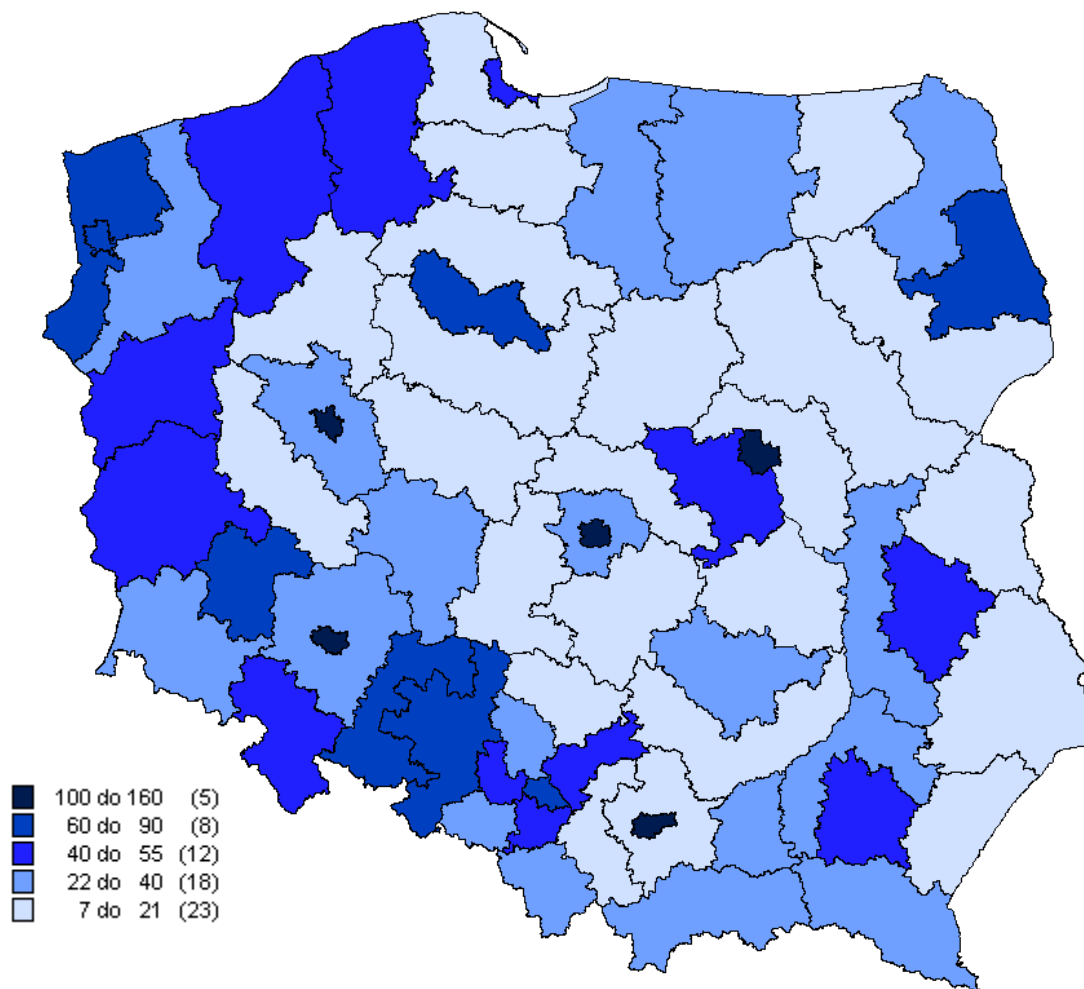
Kluby dziecięce i placówki zaliczone do grupy „inne” były zdecydowanie mniejsze od działających żłobków i oddziałów żłobkowych. Przeciętnie dysponowały one 17 miejscami. W przypadku żłobków przeciętna liczba miejsc wyniosła 57, a w oddziałach żłobkowych – 35.

Analiza sektora własności zbadanych placówek wykazała, że udział placówek sektora niepublicznego zwiększył się. W 2012 r. ponad połowa placówek opieki nad dziećmi (54%) należała do tego sektora (w 2011 r. - 47%). Oferowały one prawie 27% wszystkich miejsc, czyli o 7 pkt. proc. więcej niż w roku 2011 i według stanu na dzień 31 grudnia przebywało w nich prawie 23% dzieci objętych taką formą opieki. Dla porównania w 2011 r. było to niecałe 17% dzieci. Struktura własności była różna w zależności od rodzaju placówek. W grupie żłobków i oddziałów żłobkowych nadal przeważały placówki publiczne, które stanowiły ok. 63% (w 2011 r. ponad 80%). W grupie klubów dziecięcych i innych placówek sytuacja wyglądała zupełnie inaczej – 97% zbadanych jednostek należało do sektora niepublicznego (w 2011 r. - 99%).

Z analizy zróżnicowania przestrzennego rozmieszczenia placówek wynika, że we wszystkich województwach przeważały żłobki jako forma sprawowania opieki nad małymi dziećmi, chociaż ich udział w strukturze badanych placówek kształtował się różnie: od 72% w przypadku województwa podkarpackiego do 50% w województwie zachodniopomorskim. W 2011 roku sytuacja wyglądała nieco inaczej. Struktura udziału żłobków wahała się od 73% w województwie łódzkim do 33% w województwie podlaskim.

Dostępność placówek na poziomie podregionów (NTS 3) ilustruje mapa 1.

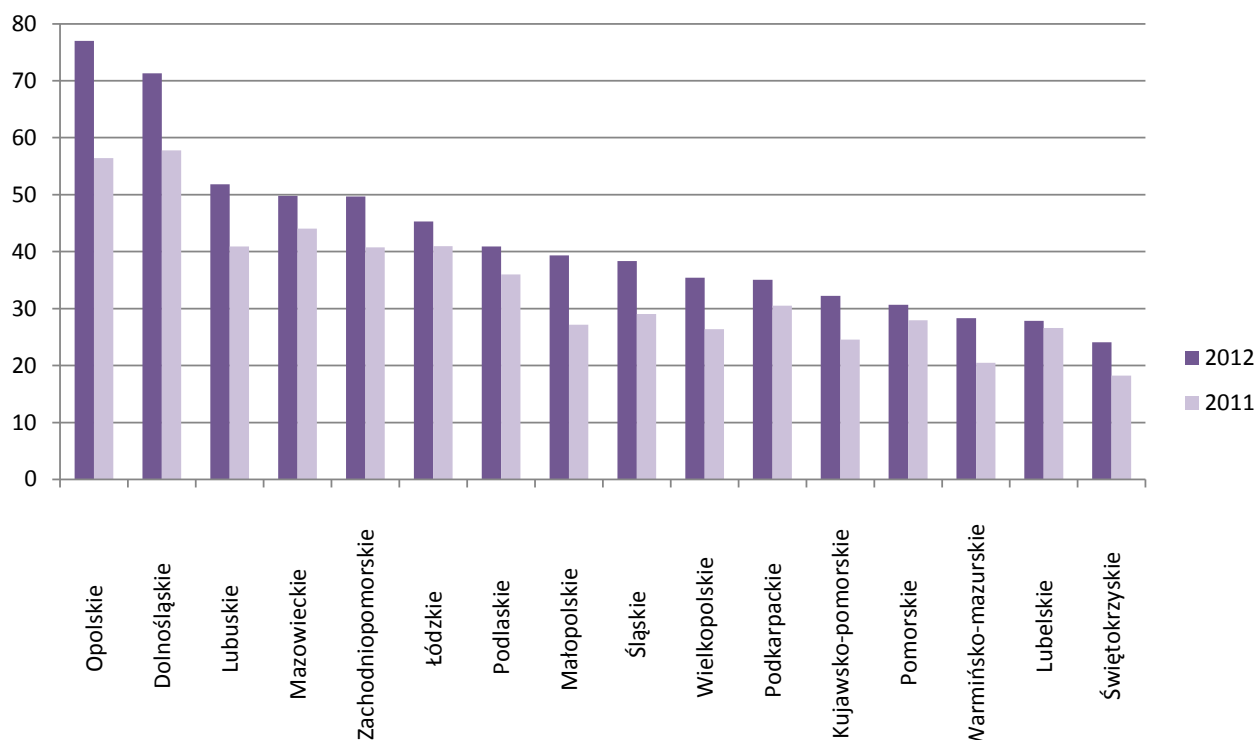
**Mapa 1. Miejsca w placówkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3 według podregionów w 2012 roku
Stan w dniu 31 XII**

Analizując dostępność opieki nad małymi dziećmi na poziomie podregionów można zauważyć, że największą liczbą miejsc w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3 charakteryzują się kolejno największe miasta – Wrocław, Łódź, Kraków, Warszawa i Poznań. Wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano także w podregionach obejmujących obszary z innymi dużymi miastami oraz w zachodniej Polsce.

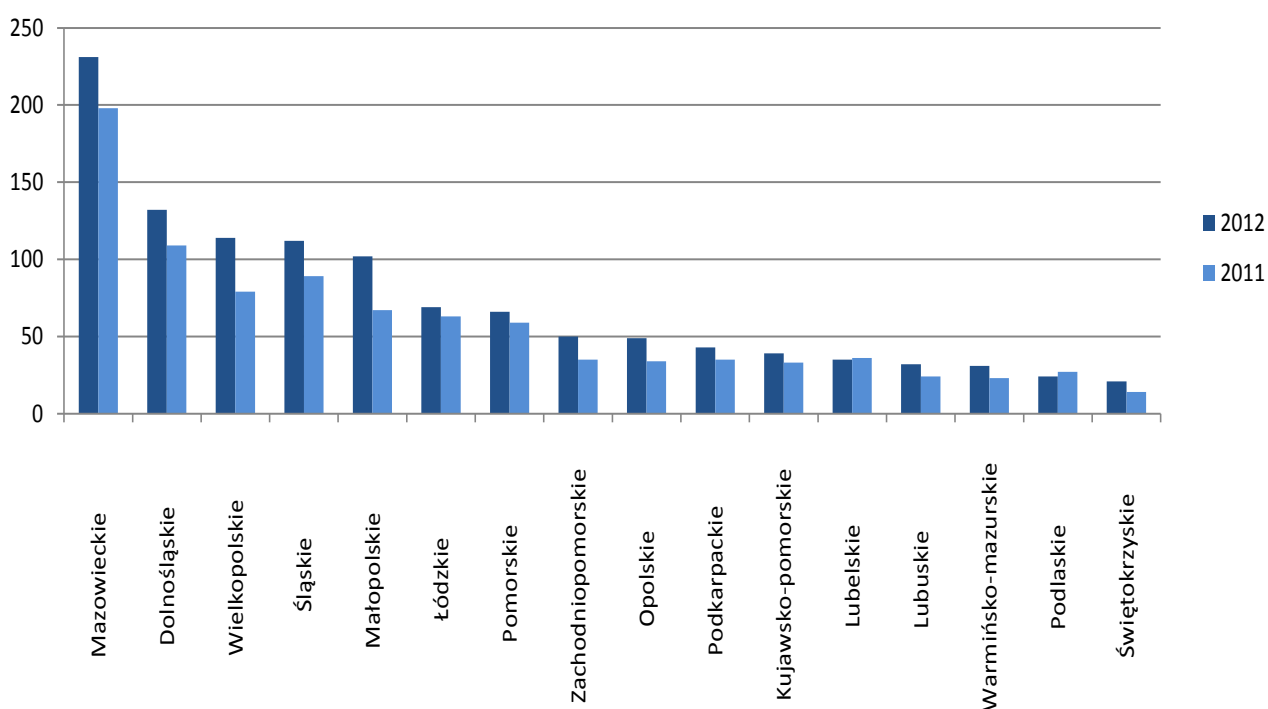
Najwyższe wartości wskaźnika liczby miejsc w placówkach w przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do lat 3 odnotowały sąsiadujące ze sobą województwa: opolskie i dolnośląskie. Wysokie wskaźniki miały również województwa: lubuskie, zachodniopomorskie i mazowieckie. Z kolei najniższe wartości wskaźnika wyróżniały województwa świętokrzyskie, lubelskie i warmińsko-mazurskie.

Wykres 3. Miejsca w placówkach dla dzieci w wieku do lat 3 na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2011 i 2012 roku
Stan w dniu 31 XII

Podobnie jak w 2011 r. najwięcej placówek funkcjonowało w województwie mazowieckim (231) a najmniej w województwie świętokrzyskim (21).

Wykres 4. Liczba placówek dla dzieci w wieku do lat 3 w 2011 i 2012 roku
Stan w dniu 31 XII

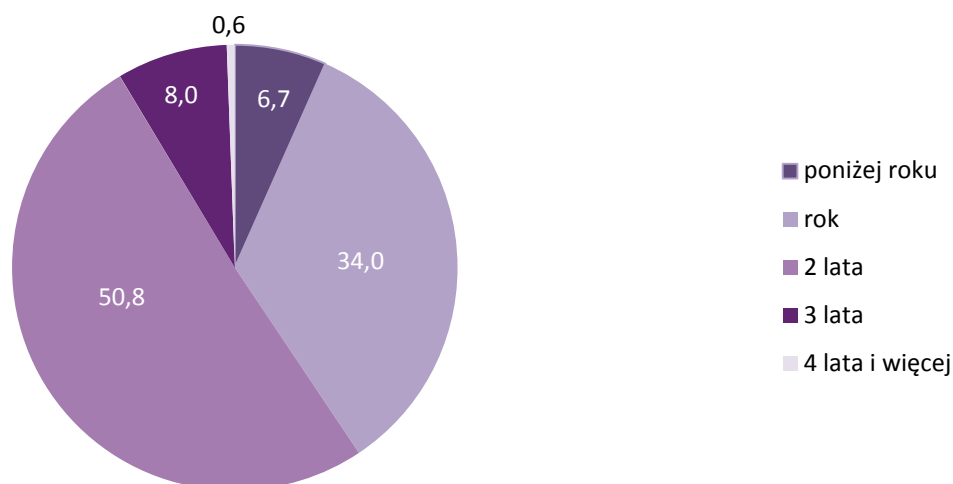
Analiza czasu pracy badanych placówek wykazała, że niemal wszystkie placówki publiczne (98,5%), a w tym wszystkie żłobki i oddziały żłobkowe bez względu na sektor własności pracowały powyżej 5 godzin dziennie. Na uwagę zasługuje fakt, że 35% placówek w 2012 r. pracowało powyżej 10 godzin dziennie, 77% spośród nich to żłobki, z tego 66% - to żłobki publiczne. Można również stwierdzić, że 57% klubów dziecięcych pracowało dłużej niż przewiduje ustawa³.

Na koniec 2012 r. z instytucjonalnych form opieki korzystało 47,7 tys. małych dzieci, z tego ponad 80% stanowiły dzieci przebywające w żłobkach. Odsetek dzieci przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych i oddziałach żłobkowych wyniósł 3,8% (4,0% dla wszystkich placówek opieki nad dziećmi do lat 3). Dla porównania w roku 2011 odsetek wynosił 3,1% (3,3% dla wszystkich placówek opieki nad dziećmi do lat 3).

Łącznie w ciągu całego 2012 roku z placówek skorzystało 76,4 tys. dzieci (w 2011 r. – 68 tys. dzieci). Przeciętnie jedno dziecko uczęszczało do placówki przez ok. 3 miesiące, statystycznie najdłużej – 108 dni przebywało w klubie dziecięcym, a najkrócej – niespełna 93 dni – w żłobku.

Najliczniejszą grupę we wszystkich typach placówek stanowiły dzieci w wieku 2 lat – niemal 51%. Strukturę wieku przedstawia wykres 4.

Wykres 5. Dzieci w placówkach według wieku w 2012 roku (w %)
Stan w dniu 31 XII

³ Zgodnie z ustawą, w żłobku zapewnia się opiekę w wymiarze do 10 godzin dziennie, w klubie - do 5 godzin dziennie względem każdego dziecka. W szczególnie uzasadnionych przypadkach wymiar opieki w żłobku może być na wniosek rodzica dziecka, wydłużony.

W badanych placówkach znalazło pracę łącznie 9,1 tys. osób, bez rozróżnienia formy zatrudnienia i wymiaru czasu pracy. W grupie tej opiekunki dziecięce stanowiły 49%, pozostali opiekunowie - 23%, nauczyciele - 16%, pielęgniarki - 10%, położne 1,6% a lekarze - 0,4% pracowników ogółem. Tylko w co 25 żłobku (a w co 35 placówce ogółem) pracował lekarz i było to dla niego zwykle dodatkowe miejsce pracy. Odwrotnie przedstawiała się sytuacja w przypadku pozostałych grup pracowników. Odsetek osób, dla których placówka opieki nad małymi dziećmi jest podstawowym miejscem pracy, wahał się od ok. 88% w przypadku pielęgniarek i położnych do ok. 93% w przypadku pozostałego personelu. Pracę personelu w ciągu roku wspomagało 323 wolontariuszy, którzy w większości pracowali w jednostkach należących do niepublicznego sektora własności.

Spośród placówek objętych badaniem 30% posiadało udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, w większości były to pochylnie, podjazdy i platformy.

Tablica 1. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych instytucjonalną opieką w 2012 roku

Wyszczególnienie	W żłobkach	W klubach dziecięcych	W oddziałach żłobkowych	Ogółem w 2012 r. (1+2+3)	Ogółem w 2011 r. (1+2+3)	W innych jednostkach
0	1	2	3	4	5	6
POLSKA	3,3	0,2	0,4	3,8	3,1	0,2
DOLNOŚLĄSKIE	5,5	0,2	0,9	6,6	5,4	0,2
KUJAWSKO-POMORSKIE	2,8	0,1	0,2	3,0	2,3	0,0
LUBELSKIE	2,3	0,1	0,2	2,6	2,3	0,0
LUBUSKIE	4,5	0,2	0,3	5,1	3,8	0,1
ŁÓDZKIE	4,5	0,1	0,2	4,8	4,2	0,1
MAŁOPOLSKIE	2,9	0,3	0,1	3,2	2,5	0,4
MAZOWIECKIE	3,7	0,3	0,1	4,2	3,6	0,5
OPOLSKIE	5,7	0,1	1,4	7,2	4,8	0,2
PODKARPACKIE	3,0	0,0	0,3	3,3	3,0	0,1
PODLASKIE	3,3	0,2	0,5	4,0	3,2	0,0
POMORSKIE	2,1	0,1	0,1	2,3	2,1	0,4
ŚLĄSKIE	2,7	0,2	0,5	3,4	2,5	0,1
ŚWIĘTOKRZYSKIE	2,3	0,2	0,1	2,6	1,9	0,0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1,9	0,1	0,6	2,6	2,2	0,0
WIELKOPOLSKIE	2,9	0,2	0,1	3,1	2,4	0,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	3,1	0,2	1,4	4,6	3,9	0,1

Narzędziem badawczym było sprawozdanie OD-1 „Żłobki i kluby dziecięce”, które zastąpiło obowiązujący do 2010 r. formularz ZD-6 „Sprawozdanie żłobka”. Badanie miało charakter pelyny.